

מפניני הפרשה - מאמר

המתכון להתעלות

"וְלֶבֶשׁ הַכֹּהֵן מִדָּוָד... (פרק ו' ג') מפרש רש"י: "היא הכתונת. ומה תלמוד לומר מדר, שתהא כמידתו" ורמז חשוב וגדול בדבריו!!!

מאז ומעולם היו והיו מעמדות, ודרגות. בכל המישורים, הרוחניים והגשמיים. במישור הכלכלי, היו עשירים ואמידים, מעמד הביניים ואביונים. לעשירים הייתה מרכבה פרטית, האמידים שכרו כרכרה, אנשי מעמד הביניים נסעו בעגלות והעניים הלכו רגלי.

גם כמגורים גרו בני אדם כל אחד לפי יכולתו הכלכלית וגם סוג הלבוש ואיכותו הותאמו ליכולת הכלכלית. אין הכוונה לרפות את ידיים מלשנות את המעמד ולהתקדם, אבל כיום באשמת רוח התחרות העזה, הפרסום השוטף מוחות והתקשורת הפועלת בשירותו - נעלמו התחומים. הכל הפכו ל'בעלי מרכבות'. גם אם שיעבדו לרכבם עשרות משכורות ואין ידם משגת להחזיק. כולם לובשים מותגים, כולם מחקים את כולם. נופשים במלונות יוקרה, היום בעל ליכולת הסחרור שאין לו סוף.

משמוש התחומים הדר לכל מקום. פעם, ידעו כולם: יש יהודי וידע ספר, בר אוריין יש רב, יש גדול בתורה ויש גדולי הדור. גדולי גדולים, לדוגמה בן עזאי ובן זומא, לא נסמכו לרבנות. לעומת זאת כיום, כל אברך - הוא רב, כל רב - הוא הרב הגאון, והמילים כבר נעקרות.

כשרש"י הביא שמועה בשם אחד מרבתינו, כתב: "כך אמר לי רבי שמואל המכונה הסידי". רש"י לא לקח על עצמו את האחריות לנכונות התואר! וכיום? כל אחד צדיק נשגב, כבוד קדושת! בדרך זו, מאבדים התארים את משמעותם, וכבר צריכים לציין: "הגאון האמיתי"...לא זו הדרך! לכבד את פלוני, בודאי. אבל כערכו, כמידתו. כשביקשו להספיד אדם בתואר הצנוע: "צנוע", שאל רב נחמן: "מניין לכם זאת, כלום עקבתם אחריו?...מדוע? משום שהייבת להיות אמת מידה נכונה!

חיווק לרעיון זה נמצא בפרשתנו, העבודה הראשונה בבית המקדש, הייתה 'תרומת הדשן': הטילו גורל, כדי לזכות בה. בבגדי כהונה הייתה נעשית. אולם: על בגדי הכהונה האלו להיות פחות יפים מהבגדים הרגילים, מדוע? משום שיש עבודות חשובות ממנה: "לימדה תורה דרך ארץ. בגדים שבישל בהם קדירה לרבו, אל ימוזג בהם כוס לרבו!" והרי אפר זה קדוש הוא, והרי "אין גבהות לפני המקום".

עוד לשבחו של עשיו אמרו, שגם כשעשה לפני אביו מלאכת בישול, היה עושה זאת בבגדי מלכות! לפני מלך מלכי המלכים, על אחת כמה וכמה! הכל נכון. אבל אדם חייב לבנות לעצמו פולם ערכים, לדעת מה חשוב ומה חשוב יותר! לכהן הגדול ביום הכפורים היו שתי מערכות בגדי לבן; בשחר, להכניס את מחרתת הקטורת ולהזות את דם קורבנות הפר והשעיר המכפרים על הכוהנים והעם, ובין הערביים שב ונכנס להוציא את המחתה. והלכה היא: מערכת הבגדים הראשונה צריכה להיות יוקרתית יותר מהשנייה. מדוע? מפני שאין להשוות הכנסת הקטורת והזאת הדמים, עם הוצאת המחתה הריקה...עלינו ליצור לעצמינו תמונת מצב נכונה, למקם כל דבר כפי חשיבותו וערכו. כי סולם חשיבות מכתוב סדר קדימויות. וזה התנאי הבסיסי להתעלות האדם!

בין אדם לחבירו

מותר להזכיר אורה היים של יהודי שלא שומר מצוות למטרה חינוכית - כדי להדגיש פגם שבהתנהגותו ואת תוצאותיה - אפילו שהעובדה שאינו שומר מצוות נובעת מתוך בורות חוסר ידע, אך צריך להיזהר מאוד שלא לגנותו. אבל אין להביא דוגמאות מעברו של בעל תשובה ללא רשותו, משום שכוונה לתועלת אינה מתירה להביך אדם ולהכלימו. כמו כן אין להביא דוגמאות מאורח החיים של עדות שונות בקרב עם ישראל, אלא אם כן ברור שהן המספר והן המאזינים אינם בעלי דעה שלילית על אותה עדה.

שואל ומשיב

שאלה: מהי משמעות החירות אותה מזכירים בתפילות שכימי הפסח?

תשובה: מרם שנשיב על שאלחה זו, ננסה להשיב לשאלה: מדוע היה צריך עם ישראל לפני הופעתו כעם להשתעבד באופן גורא כל כך במצרים? הסברים רבים נאמרו בזה, ונראה שההסבר הפשוט הוא, מפני שיעודו של עם ישראל לתקן את העולם מבחינה מוסרית, וכדי שיוכל לעשות זאת עליו להכיר באופן מוחשי את הסבל והכאב שיוכל אדם לגרום לזולתו.

וכן מצאנו בכמה וכמה מקומות בתורה, שכאשר התורה מצווה על עניינים שבין אדם לחבירו, היא מזכירה את ניסיוננו במצרים, ומהם: "וְגַר לֹא תִלְחָץ, וְאִתָּם יִדְעֶתֶם אֶת נַפְשׁ הַגֵּר, כִּי גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם" (שמות כג, ט). וכן נאמר: "וְכִי יִגְדֹר אֶתְךָ גֵר בְּאֶרֶץְכֶם לֹא תוֹנֶנּוּ אֹתוֹ. בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם יָהִי לְכֶם הַגֵּר הַגֵּר אִתְּכֶם וְאֶהְבֶּתָּ לוֹ כְּמוֹךְ, כִּי גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם". (ויקרא יט, ג-ד) וכן אמרו חז"ל בירושלמי במסכת ראש השנה פרק ג' הלכה ה' שלפני שהתחיל הקב"ה להכות את המצרים אמר למשה לצוות את ישראל על מצוות שילוח עבדים, מדוע? כדי שיעוד לפני שישתחררו ממצרים יקבלו על עצמם, שכאשר יהיו הם עצמם בני חורין ויהיו להם עבדים, לא יתעמרו בהם, ואחר שש שנים ישלחם להופשי ויעניקו להם מתנות בנדיבות (ירושלמי ר"ה ג, ה).

אכן דבר מופלא אירע ביציאת מצרים, שהרי כל העמים שבעולם בשעה שהם מצליחים לגבור על משעבדיהם, מתגאים הם והופכים את עצמם למשעבדים לאדוניהם לשעבר. ואילו ישראל, גם אחר שהמצרים הוכו לגמרי, לא ניסו לגבור עליהם ולשעבדם אלא רק לצאת לחירות, ולמעשה זו הפעם הראשונה שהרעיון המוסרי של חירות האדם נתגלה בעולם.

על שם זה נקרא חג הפסח חג החירות, ועל כן תיקנו לנו חז"ל לומר בנוסח התפילה - "ומן חירותנו", ונראה לומר שולא בכדי הוא הראשון לרגלים, שבו הונה היסוד לחירותו של האדם, וממילא לאחריותו המוסרית על כל מעשה שהוא עושה כחידה וכחלק מחברה. עוד יתכן לומר שלכן היו מונים את שנות המלכים מהודש ניסן, כדי שרעיון החירות יהיה בתשתית מלכות ישראל.

מפניני הפרשה - רעיון

טובל ושרין בידו

"צו את אהרן ואת בניו לאמר, זאת תורת העלה" (פרק ו' ב') גם בפרשה זו, כמו הפרשה הקודמת, עוסקת בענייני הקורבנות. בשתי הפרשיות מפורטים הדינים של הקורבנות: קורבן ה' 'שלמים', קורבן ה' 'חטאת', קורבן ה' 'אשם', קורבן ה' 'עולה', וקורבן ה' 'מנחה'. בפרשה נמנות גם הסיבות מתי מובא כל קרבן, מי חייב בו וכיצד מקריבים אותו.

קרבן "אשם" מקריב אדם שעושה תשובה על עבירה של גניבה, גול או חמס. אולם, אל יטעה אדם לחשוב, כי די בהקרבן קרבן "אשם" ובכך מתכפר עונו ונמחק חטאו. הגולן, הגנב, החמסן, או כל הפוגע בצורה אחרת באדם אחר, לא יוכל לכפר על מעשהו רק על ידי הבאת קרבן לה', אלא עליו לפצות תחילה את הנפגע. רק לאחר שעשה כן, הוא ממשיך "להתפייס" גם עם ה' על ידי הבאת קר בן לה'. עליו לפצות תחילה את הנפגע, לתקן את העוול שגרם, להחזיר את המצב לקדמותו, ורק לאחר מכן עליו להביא גם קרבן "אשם" לה'.

כל הטא כלפי האדם יש בו גם פגיעה באדם וגם הטא כלפי הקב"ה בורא האדם. את הטא כלפי האדם יכול החוטא לתקן על ידי בקשת סליחה, תיקון העוול, חשבת הגולה והשגת מחילתו השלמה של הנפגע. רק לאחר שעשה כן, הוא ממשיך "להתפייס" גם עם ה' על ידי הבאת קורבן.

לא יתכן כלל להקריב קורבן כל עוד לא תוקן החטא עצמו. החוטא לאדם ולאחר מכן מנסה להתכפר על ידי הבאת חטאת שמינה למקדש, דומה ל "מי שטובל ושרין בידו". שהרי השרין מטמא את האדם, ואילו הטבילה נועדה לטהרו מטומאתו זו, אם כן לא ייתכן להיטהר כל עוד מוסיפים להחזיק ביד את השרין גורם הטומאה.

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:	נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:
אסתר בת מרים כהן ע"ה	אורנה בן מרים ורחמים פריגל ע"ה
ריחל בת אסתר אזגורי ז"ל	ריחל בת אסתר אזגורי ז"ל
מלכה בת יצחק צבי פרנקל (לקסמברג) ע"ה	מלכה בת יצחק צבי פרנקל (לקסמברג) ע"ה
חנה לאה בת מינדה פוגל ז"ל	חנה לאה בת מינדה פוגל ז"ל

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:	נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:
פריץ עמיה ע"ה בן כוכבה הי"ו	ניסים בן גלילה יודי ע"ה
רחמים בן שוקרולה דרשן ע"ה	אלכסנדר בן דוד (וייס) ע"ה
ברוך בן איטו ביטון ע"ה	אברהם בן שליה סלחה גינדי כהן ז"ל
יוסף (יום) בן שמואל ומיכל עמיה ע"ה	

חשמונאים (שעון חורף)

כניסת השבת: 17:33

יציאת השבת: 18:31

זמן רבנו תם: 19:07

שבת קודש פרשת צו מפטירים

"כה אמר ה' עולותיכם"
(ירמיהו פרק ז' כא')

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

מהלכות פסח – מהלכות בדיקת חמץ עפ"י שו"ע ופוסקים אחרונים

בדיקת חמץ – הקדמה

אכילת חמץ בשבעת ימי הפסח, אסורה, שנאמר בתורה: "כל מהמצת לא תאכלו". בנוסף נאמר: "תשביתו שאור מבתיכם" וכן – "לא יראה לך". מכאן שמצוות השבתת החמץ כוללת גם מצוות עשה וגם מצוות לא תעשה.

אומנם מדין תורה אפילו בחמץ שאדם יודע את מקום הימצאו, מספיק שיבטלו בלבו ויחשוב כאילו הוא עפר, או שיפקיר אותו בפני שלושה בני אדם. אולם חז"ל תיקנו כי בתחילת ליל יד' בניסן יש לבדוק את החמץ לאור הנר, ולבדוק בחורים ובסדקים ובכל מקום שיש סיכוי שיהיה שם חמץ. תקנת חכמים נבעה מהסיבות הבאות:

● החמץ מצוי כל השנה והאדם רגיל אליו, ויכול לבוא לידי מכשול.

● התורה אסרה את החמץ אפילו בכל יראה, לכן גם חכמים החמירו.

בבדיקת חמץ וביעורו האדם יגע וטורח לשרוף את הלחם והעוגות – שליבו מחמד. כדי לעשות רצון ה', דבר המעורר סנגוריה גדולה על עם ישראל.

לפני הבדיקה

א. לפני ליל יד' בניסן יש לנקות את הבית ומקום העבודה, את מקומות האחסון בבית, ההצרות, המכונית, המקרר, כיסי הבגדים, ספרי לימוד, תיקי בית הספר וכו'. בפרט יש לדקדק בניקוי המטבח בו מצוי החמץ.

ב. יש לנקות היטב את הסידורים לברכת המזון, הזמירונים שמשתמשים בהם לשירה ופיוטים בשבתות וימים טובים, מפני שמצוי בהם פירורי לחם וכדו', ויש לחוש שבלייל הסדר יפלו מהם לתוך המאכלים ואנשים יכשלו באכילת חמץ בפסח, וטוב ונכון להשתמש במיוחדים לפסח.

ג. בדיקת החמץ צריכה לכתחילה להתבצע מיד בתחילת הלילה, אחרי תפילת ערבית. לכן תיקנו חכמים לא להתחיל בפעולה שניתן להמשיך בה ולעכב את זמן הבדיקה, כגון אכילה, מלאכה, לימוד תורה ועוד, החל מהצי שעה לפני זמן הבדיקה. עם כל זאת מותר לאכול מאכלים קלים, כגון פירות, ירקות שתייה ופת או עוגיות פחות מ"כביצה".

ד. לפני הבדיקה יש להניח את החמץ שמשאירים לאכילה או למכירה במקום שמור היטב. גם את החמץ שמוצאים בבדיקה וצריך לשרפו למחר, יש להניח במקום שמור שלא יאבד.

זמן הבדיקה

ה. זמן הבדיקה הוא ליל יד' בניסן מצאת הכוכבים ולדעת הראב"ד סמוך לצאת הכוכבים, זאת מהסיבות הבאות:

● אור הנר יפה לבדיקה.

● הלילה הוא הזמן המתאים ביותר מפני שבני הבית מצויים.

ו. זמן הבדיקה נמשך כל הלילה. מי שלא בדק בלילה, בדיעבד בודק ביום יד' לפני סוף זמן איסור ההנאה מחמץ מדרבנן, ללא ברכה. מי שבדק לפני ליל יד' חייב לחזור ולבדוק בליל יד' בניסן, אלא אם סגר את המקום ובטוח שלא נכנס חמץ.

מקומות הבדיקה

א. צריך לבדוק בכל הדרי הבית בחורים ובסדקים, לרבות מרפסות, הדרי מדרגות, וגינות, במכונית ובכל מקום שמשתמשים בו בחמץ.

ה. בבית יש להפקיד על הבדיקה במיוחד במקומות שרגילים להצניע שם חמץ כגון: מזנון, מקרר, ארונות מטבח, ובבית בו יש ילדים גם מתחת למיטות וארונות וכדומה. כמו כן יש לבדוק גם את התיקים של בני הבית ובפרט תיקי הילדים ואת הכיסים שבכגדים ובפרט בכגדי הילדים, מפני שלפעמים שמים בהם עוגות וממתקים וכדומה.

ט. למי שקשה לבדוק בעצמו את כל המקומות, יכול להסתייע בבני ביתו, חברים וכדומה, אשר יחד יחלקו את מלאכת הבדיקה. הם יעמדו לידו בשעה שמברך, ואז יתפזרו לבדוק כל אחד במקומו, על סמך ברכתו.

י. בית הכנסת, בית מדרש וכדומה צריכים בדיקה, אפילו שמנקים אותם לפני כן. אין מברכים על בדיקתם, וטוב לעשותה מיד אחרי בדיקת הבית, שאז היא נפטרת בברכה שמברכים על הבדיקה בבית.

במה בודקים וברכת הבדיקה

יא. בתלמוד ובפוסקים הובא שבודקים לאור הנר, רצוי נר שעווה או נר פרפין, אבל אין בודקים לאור נר אבוקה, נר הלב, שמן, שומן וכדומה.

יב. מותר ורצוי לבדוק לאור פנס כים אשר אפשר להכניסו לחורים וסדקים, ולברך על הבדיקה. כדי לשמר את מנהג אבותינו, יש נוהגים להתחיל לבדוק עם נר שעווה או פרפין ולהשלים את הבדיקה עם פנס חשמלי.

יג. מיד אחרי הברכה, מתחילים לבדוק בלי הפסק דיבור או פעולה שלא קשורה לבדיקה. בברכה אחת אפשר לבדוק כמה בתים, אפילו רחוקים זה מזה. מי שהפסיק בדיבור לא בעניין הבדיקה לפני שהתחיל לבדוק – יאמר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" ויחזור ויברך. אם התחיל לבדוק, לא יחזור ויברך, וכן אם הפסיק בעניין הבדיקה, אפילו לפני שהתחיל לבדוק, לכתחילה גם את זה אין לדבר אלא אחר שבדק מעט.

מנהגים בעניין הבדיקה

יד. עפ"י האר"י הקדוש, טוב שאחד מבני הבית, ייקח לפני הבדיקה עשרה פתיתי לחם כל אחד פחות מ"כזית", עטופים נייר, ויפזרו אותם בבית. אולם אין להסתפק בלקיטתם בלבד, אלא יש להפש היטב אחר החמץ. מי שרק מקבץ פתיתים אלו לא קיים מצות בדיקה וכמעט בירך ברכה לבטלה. אם לא מצא יבטל אותו בפרוש כשמבטל את החמץ.

פינת העורך

"זאת תורת העולה..." (ו' ב') כתב ה"בן איש חי" שהכתוב רומז כאן לתורה הקדושה, שנקראת "עולה", מפני שכבודה עולה בכל דור ודור. שככל דור מתחזקת יותר אמיתותה ונצחיות התורה, שהרי כל הדתות האידיאלוגיות וכל התיאוריות מתנפצות ומתבטלות, ודת האמת קיימת, כמו שנאמר "שפת אמת תיכון לעד, ועד ארגיעה (רגע אחד) לשון שקר". וזהו שנאמר "צו את אהרן...זאת תורת העולה", אין צו אלא לשון זירוז – לזרוז ללומדה!

מרכות מכל הלב

ברכות מעומק הלב וברכת מזל טוב לרועי ותחילה קאפה היו"ו ולכל בני משפחותיהם משפחות קאפה וסכאן לרגל הולדת כנס איתן היו"ו והכנסתו בעיתו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה.

יהי רצון שתזכו לגדלו יחד עם כל יוצאי הליציקים באושר, שמחה ונהת לאהבת תורה ויראת שמים, וימצאו חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

מרכות מכל הלב

ברכות מעומק הלב וברכת מזל טוב להודת מלכה היו"ו ולבחור ליבה הראל כהן היו"ו לרגל אירוסיהם להם ולכל בני משפחותיהם ובכללם משפחת עוזרי.

יהי רצון מלפני שוכן מרומים שתיזכו לחופתכם בקרוב, ותיזכו להקים בית נאמן וכשר בישראל אשר מושתת על יסודות איתנים של אהבה ויראת שמים לתפארת עם ישראל.

אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא

"שונה הלכות" – הלכה ומקורה

פסיקת הרמב"ם

הרמב"ם בהלכות תפילין ומוזוזה וספר תורה פרק י' הלכה א' כתב שאפילו אם חסרה או יתרה אות אחת בספר התורה, הרי זה ספר תורה פסול ולא קוראים ממנו בציבור: **"נמצאת למד שעשרים דברים הן שבכל אחד מהן פוסל ספר תורה, ואם נעשה בו אחד מהן הרי הוא כחומש מן החומשין שמלמדין בהן התינוקות ואין בו קדושת ספר תורה ואין קורין בו ברבים, ואלו הן... שחסר אפילו אות אחת, שהוסיף אפילו אות אחת, שנגעה אות באות..."**

'בית יוסף'

הבית יוסף הביא את תשובת הרשב"א, לפיה הרמב"ם בהלכות ספר תורה (הנ"ל) חזר בו מפסיקתו שמוותר לקרוא בתורה בציבור בברכה מתוך ספר תורה פסול. כמו כן העיד הרשב"א, שמעולם לא ראה שנהגו כך בפועל, גם בכפרים נידחים.

פסיקה להלכה בשו"ע

וכן פסק מרן להלכה בשו"ע בסיומן קמ"ג סעיף ג': **"אפילו בכפרים שאין נמצא להם ס"ת כשר, אין מברכין עליו."**

'משנה ברורה'

במשנה ברורה בס"ק ט', כתב שבישוב שאין להם ספר תורה לקרוא בו, ראוי שיקראו מהחומשים בלי ברכה: **"אין לברך עליהם - ובישוב שאין להם ספר תורה, נכון לקרות בחומשין בלא ברכה שלא תשתכח תורת קריאה ולא יקרא להעולים בשם כמו שהמנהג לס"ת אלא הש"ץ יקרא הכל בקול רם לפנייהם."**

'ערוך השולחן'

גם בספר ערוך השולחן בסיומן קמ"ג סעיף ב' כתב שבמקום בו אין להם ספר תורה לקרוא בו, ראוי שיקראו מהחומשים בלי ברכה. וציין שהאליה רבה התיר לקרוא באקראי מהחומש הכתוב כדין ועשוי בגלילה.

'פסקי תשובות'

בספר פסקי תשובות בסיומן קמ"ג אות ה', כתב שכאשר קוראים בציבור בלי ברכה מתוך חומש, על הקורא לעמוד בזמן הקריאה ולומר אחרי הקריאה חצי קדיש והפטרה בלי ברכה: **"... והקורא יעמוד כעין הקראה בספר תורה וגם יאמר חצי קדיש אחר קריאה זו, וגם יקראו ההפטרה בלא ברכה. וגם המתפלל ביחידות ולא שמע קריאת התורה בציבור, יקרא לעצמו את הפרשה וההפטרה מתוך חומש."**

'מקור חיים השלם'

בספר מקור חיים השלם בחלק ג' פרק קכ"ג סעיף נ"ו כתב עפ"י הרמ"א בהגהה סימן קמ"ג - ד', שאם יש ספר תורה (חמישה חומשים מחוברים) ובו ארבעה חומשים עם טעיות וחומש אחד בלי טעויות, מותר לקרוא בתורה בציבור בברכה מהחומש ללא הטעויות: **"נתבאר במבוא טעם פיסול חומש שנכתב לבדו, אפילו בגלילה כדין ספר תורה, שהוא או משום כבוד הציבור, או כדי שתהא נפשם עגומה עליהם וישתדלו לקנות ספר תורה שלם. ולכן אם חומש אחד שלם בלי טעות, יש להקל לקרוא באותו חומש, אעפ"י שיש טעות באחרים... וכל זה הוא לסברת הרמ"א ולשיטתו, ולכן לספרדים אסור באופן כזה לקרוא בס"ת, אפילו בשעת הדחק, ויקראו בו בלא ברכה."**

סיכום

אין לקרוא בתורה בבית הכנסת מהחומשים, אפילו בגלילה כדין ספר תורה, משום כבוד הציבור, או כדי שתהא נפשם עגומה עליהם וישתדלו לקנות ספר תורה שלם. בישוב שאין להם ספר תורה, נכון לקרוא בתורה מתוך ספר חמישה חומשי תורה בלי ברכה, כדי שלא תשתכח תורת קריאה ולא יקרא לעולים בשם כמו שהמנהג לקוראים לקרוא בספר תורה. ועל הקורא לעמוד בזמן הקריאה ולומר אחרי הקריאה חצי קדיש והפטרה בלי ברכה.

קריאת התורה מתוך חומשים

מקור בתלמוד

בגמרא במסכת גיטין דף ס. מובא שאין לקרא בתורה בבית הכנסת מתוך חומשים, משום כבודו של הציבור.

שלחו ליה ליה בני גליל לרבי חלבון: מהו לקרות בחומשים בבהכ"נ בציבור? לא הוה בידיה. אתא שיליה לרבי יצחק נפחא, לא הוה בידיה. אתא שאיל בי מדרשא, ופשטה מהא דא"ר שמואל בר נחמני א"ר יוחנן: ס"ת שחסר יריעה אחת - אין קורין בו. ולא היא, התם מחסר במילתיה, הכא לא מחסר במילתיה. רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו: אין קוראין בחומשין בבית הכנסת משום כבוד צבור.

מפרש רש"י: בחומשין - שיש שכותבין להן חמשה חומשין כל חומש אחד שלם לעצמו וכל ספריהם היו במגילה כספר תורה שלנו.

פסיקת הרמב"ם

כן פסק להלכה הרמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק יב' הלכה כג': **"אין קוראין בחומשין בבתי כנסיות משום כבוד צבור, ואין גוללין ספר תורה בציבור מפני טורח הציבור שלא יטריח עליהם להיותן עומדין עד שיגלול ספר תורה, לפיכך אם יצטרכו לקרות שני ענינים מוציאין שני ספרי תורה..."**

פסיקה הטור

וכן נפסק להלכה בטור בסיומן קמ"ג: **"... אין קורין בחומשין בציבור פירוש אם כתוב חומש לבדו אפילו בגלילה כספר תורה אין קורין בו עד שיהו כל החמישה חומשין ביחד..."**

'בית יוסף'

בבית יוסף בסיומן קמ"ג הביא את דעת רבנו משולם, שבמקום בו אין ספר תורה כשר, מותר לקרוא בתורה בציבור (עם ברכה), מתוך חומש (כמו החומשים שלנו שלא עשויים בגלילה) משום שבמצב זה אין לחשוש לכבוד הציבור. ושרבינו תם אסר לעשות זאת.

אמנם יתכן שבמצב כזה, יהיה מותר בחומש העשוי בגלילה כמו בתקופת ה"ז"ל, משום שאז אין לחשוש לכבוד הציבור, אבל בחומשים שלנו שאינם עשויים בגלילה, אין לקרוא בציבור (בברכה), אפילו אם יש בהם את כל חמישה חומשי תורה יחד.

מוסיף הבית יוסף טעם נוסף להלכה לא לקרוא בתורה מתוך חומשים, והוא שהמציאות של חוסר בספר תורה יגרום עוגמת נפש לציבור ולכן יורו את הציבור לקנות ספר תורה.

פסיקה להלכה בשו"ע

מרן פסק להלכה בשו"ע יורה דעה, בהלכות ספר תורה סימן רפ"ג סעיף א' שמוותר לכתוב את התורה חומשים חומשים, אך אין לקרוא בהם בציבור משום כבוד הציבור:

"...ומותר לכתוב כל התורה חומש חומש בפני עצמו, ואין בהם קדושת ספר תורה השלם. ויש מי שאומר שהם כס"ת לכל דבריהם, אלא שאין קורין בהם בציבור."

וכן פסק מרן להלכה בשו"ע בהלכות קריאת ספר תורה סימן קמ"ג סעיף ב' שאין לקרוא בציבור (בברכה) מהחומשים, אפילו אם שבגלילה כמו ספר תורה. הרמ"א בהגה הוסיף שבחומשים שלנו, אפילו אם הם מאוגדים, כך שכל חמישה חומשי תורה ביחד, אין לקרוא בהם בתורה בציבור.

"אם כתבו כל חומש לבדו, אפילו בגלילה כספר תורה, אין קורין בו עד שיהיו כל חמשה חומשים תפורים ביחד. הגה: והם כתובים בגלילה כספר תורה, אבל בחומשים שלנו, אפילו כל חמישה ספרים ביחד אין לברך עליהם... ובמקום שיש ס"ת ואין ש"ץ הבקי בנגינה בעל פה, ראיתי נוהגים שהש"ץ קורא מן החומש בנקוד והעולה קורא אחריו מן הספר תורה הכשר."

קול ששון

המסכה

פרשת 13

התורה חסה על כבוד האדם

יש הטאים שאם אדם עשה אותם בשוגג, מתהרס ועושה תשובה וה' סולח לו. אבל ישנם הטאים שאפילו אם הם נעשו בשגגה, הייבים להביא עליהם קורבן חטאת, כדי לכפר עליהם. בשר החטאת, שהיא קדשי הקדשים, היה נאכל בעזרה שבבית המקדש על ידי כוהנים זכרים של כוהני המשמר של אותו שבוע, וזמן אכילתו של הבשר של קורבן זה הוא במשך היום בו הקריבו את הקורבן ובלילה שבחמשכו עד הצות הלילה. הקב"ה קבע את מקום שחיטת החטאת בצפון, במקום בו מתבצעת שחיטת העולה, מדוע? כדי שלא יתפרסם הטאט של החוטא המביא. קורבן זה, שהרואים אותו מקריב יחשבו שהוא מביא קורבן עולה. מזה נלמד עד כמה חסה התורה על כבודו של האדם, וזאת אפילו אם הוא טאט! לעומת זאת, מי שחטא בהטא החמור של עבודה זרה, חייב להביא לקורבן שעירה, שאין קורבן עולה בא ממנה, מדוע? כדי שיתפרסם הטאט בפני הרואים דבר שיגרום לחוטא לבושה וזכה יוסף כפרה על העוון החמור והנורא שחטא - עבודה זרה.

חביבותו של קורבן התודה

פרשתנו עוסקת בקורבן מיוחד הנקרא קורבן תודה. מהו קורבן התודה? קורבן תודה, מביא יהודי שרוצה להודות לה' ולהללו, על כך שהטיב עימו והציל אותו מסכנות. א. אם היה בבית האסורים ויצא ממנו לחופשי. ב. הפליג בים וחזר בשלום, מההפלגה. ג. הלך זמן רב במדבר, וחזר ולא נפגע מחיות ומשודדים. ד. מי שהיה חולה ונפל למשכב והכריא. ומוכא במדרשי אגדה על הפסוק "אם על תודה יקריבנו" (ויקרא פרק ז') שגם מי שאין לו כסף להביא קורבן, לפחות יודה לה' בפיו מכל ליבו. וכך דרשו בפסוק: "...ומי שאין לו אחת מכל אלו יביא סולת, ומי שאין לו סולת יביא דברים, שנאמר "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'" (הושע יד ג), ונאמר "ונשלמה פרים שפתינו" מפני שאין דבר חשוב לפני הקב"ה יותר מאשר ההודיה. נאמר לגבי קורבן תודה אמר הקב"ה זו חביבה עלי מכל קרבנות, אמר דוד: "זוכה תודה יכבדנני" (תהלים נ כג)

שאלות מהפרשה

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח' (המשך)

6. מדוע צריך היה משה לחטאת את המזבח?
 - א. על מנת להנוך אותו.
 - ב. להכניס בו קדושה.
 - ג. ללמד את אהרון ובניו את העבודה.
 - ד. לכפר לישראל על העגל.
7. "קח את אֶהָרֹן וְאֶת בְּנָיו אִתּוֹ" (פרק ח') מה הכוונה "קח את אהרון"?
 - א. לקחת אותו בדברים.
 - ב. להוליך אותו למשכן הטקס מפואר.
 - ג. לשאת אותו על כתפו.
 - ד. תשובות א' וב' נכונות.
8. "אִשׁ תִּמְיֵד תִּנְקֵד עַל הַמִּזְבֵּחַ..." (פרק ז') איזו אש ולמה שימשה?
 - א. אש שבמנורה ושימשה להדלקת המזבח.
 - ב. אש משמים לקורבנות.
 - ג. אש המזבח ממנה הודלקה המנורה.
 - ד. אש בצד המזבח מאירה לכהן.

שאלה עפ"י פירוש הרמב"ן - כיתות ד' עד ח'

9. "וְלֶכֶשׂ בְּגָדִים אֲחֵרִים" (פרק ו') איזה בגדים הכוונה, האם זו חובה?
 - א. בגדים מהבית וזו חובה.
 - ב. בגדי כהונה וזו חובה.
 - ג. בגדי כהונה וזו מידת דרך ארץ.
 - ד. בגדים מהבית וזו דרך ארץ.

שאלה עפ"י פירוש האיבן עזרא - כיתות ד' עד ח'

10. "וְאֵת כָּל הַעֲדָה תִּקְחֵל אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד" (פרק ח') מי הם 'כל העדה'?
 - א. כל עם ישראל ללא ערב רב.
 - ב. שבעים זקני ישראל.
 - ג. ראשי השבטים.
 - ד. תשובות ב' וג' נכונות.

שאלות לכיתות א' עד ג' (חלקן מאוצרות התורה)

1. "אם על תודה יקריבנו" מי צריך להודות על ידי קרבן תודה?
 - א. יורדי ים שעלו ליבשה.
 - ב. חולה שנתרפא.
 - ג. מי שיצא מבית הסוהר.
 - ד. כל התשובות נכונות.
2. האם מותר לאכול "חֶלֶב"?
 - א. כן בתנאי שהחלב מבושל.
 - ב. מותר רק חלב של חיה או עוף.
 - ג. חלב בהמה כמו שור כבש ועז אסור.
 - ד. כל חלב אסור.
3. מי הלביש את אהרון בבגדי הכהונה?
 - א. הוא התלבש לבד.
 - ב. בניו - אלעזר ואיתמר.
 - ג. כל בניו - נדב ואביהו, אלעזר ואיתמר.
 - ד. משה רבנו.
4. כיצד למדים בפרשתנו שהקב"ה חס על כבוד האדם שחטא בשגגה?
 - א. כשהוא מביא קורבן כולם יוצאים מהמקדש.
 - ב. ה' לא חס על כבודו.
 - ג. קורבן החטאת מוקרב היכן שמוקרב קורבן העולה.
 - ד. א' וג' נכונות.
5. כמה זמן צריך הכהן גדול לפרוש לפני העבודה ביום הכיפורים?
 - א. יום אחד.
 - ב. שבעה ימים.
 - ג. חודש.
 - ד. לא צריך לפרוש.

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח'

5. כמה זמן צריך הכהן גדול לפרוש לפני העבודה ביום הכיפורים?
 - א. יום אחד.
 - ב. שבעה ימים.
 - ג. חודש.
 - ד. לא צריך לפרוש.

התשובות הנכונות פרשת פקודי הם:

1-ג' 2-ב' 3-ב' 4-ד' 5-ג' 6-א' 7-א' 8-ג' 9-א' 10-א'

לימוד פורה ומהנה

